

CYTOSTATYKI

Szkolenie okresowe BHP
dla pracowników służby zdrowia

- **Leki cytostatyczne** są to leki stosowane przede wszystkim w terapii nowotworów, w transplantologii do wywoływania immunosupresji, ale również w leczeniu niektórych chorób dermatologicznych i reumatologicznych o podłożu autoimmunologicznym, gdzie mamy do czynienia z bardzo ciężkim przebiegiem.
- Głównymi drogami ekspozycji są układ oddechowy i skóra (większość cytostatyków jest dobrze absorbowana przez nawet nieuszkodzoną skórę, wnika w lipidy tkanki podskórnej a stamtąd do krwiobiegu).
- Zasady pracy z cytostatykami określa rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 czerwca 1996 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy przygotowywaniu, podawaniu i przechowywaniu leków cytostatycznych w zakładach opieki zdrowotnej ze zm.

- Leki cytostatyczne działają na wszystkie żywe komórki (nowotworowe i prawidłowe) – proporcjonalnie do szybkości wzrostu i dzielenia się komórek.
- W ludzkim, zdrowym organizmie najszybciej dzielą się komórki układu krwiotwórczego i nabłonka przewodu pokarmowego.
- Najbardziej narażone na uszkodzenie są komórki:
 - a) szpiku kostnego,
 - b) błon śluzowych jelit, skóry, jamy ustnej,
 - c) włosów i paznokci.
- Badanie profilaktyczne osób zawodowo narażonych na cytostatyki obejmuje ogólne badanie lekarskie ze zwróceniem uwagi na wątrobę i skórę oraz wykonanie takich badań laboratoryjnych, jak morfologia z rozmazem, badania czynności wątroby i badanie ogólne moczu.
- Przeprowadzanie badań okresowych zaleca się co najmniej raz na 4 lata.

- Skutki zdrowotne zawodowego narażenia na cytostatyki:
 1. Efekty działania toksycznego (uszkodzenie wątroby, zwiększona zapadalność na choroby krwi, zapalenie wątroby, nerek, układu oddechowego, skóry, owrzodzenia błony śluzowej nosa, nasilenie wypadania włosów);
 2. Wpływ na układ reprodukcyjny (zwiększona częstość poronień samoistnych i wad wrodzonych, zaburzenia miesiączkowania, zwiększone ryzyko niepłodności i martwych urodzeń);
 3. Działanie alergizujące (pokrzywka kontaktowa, kontaktowe zapalenie skóry. Sporadycznie dochodzi do uczulenia układu oddechowego i wystąpienia astmy oskrzelowej czy alergicznego nieżytu nosa);
 4. Działanie rakotwórcze (pojedyncze przypadki ostrej białaczki mieloblastycznej, przewlekłej białaczki szpikowej i ziarnicy złośliwej u personelu medycznego).

- Do czynności o szczególnym ryzyku należą:
 - a) manipulowanie skażonymi fiolkami,
 - b) Rekonstytucja sproszkowanego lub liofilizowanego leku,
 - c) jego rozcieńczanie,
 - d) usuwanie powietrza ze strzykawki,
 - e) Naważanie leku do kapsułek,
 - f) przeliczanie tabletek z opakowań wielodawkowych do opakowań jednostkowych,
 - g) praca z urządzeniami do przygotowywania dawek indywidualnych dla pacjenta,
 - h) rozdrabnianie tabletek,
 - i) kontakt ze skażonymi powierzchniami, czyszczenie i dekontaminacja.
- Odpady po pracy z cytostatykami przechowane są w pojemnikach i workach koloru **ŻÓŁTEGO**.

Zasady bezpiecznej pracy:

a) niedozwolone jest spożywanie posiłków oraz palenie tytoniu w pomieszczeniach, w których przechowuje się leki cytostatyczne lub odbywa się ich przygotowanie i podawanie,

b) przy wykonywaniu czynności polegających na rozpuszczaniu i podawaniu leków cytostatycznych należy przestrzegać zaleceń producenta leku, w szczególności dotyczących stosowania środków ochrony indywidualnej: rękawiczek, fartuchów, okularów, czepków i masek,

c) sprzęt medyczny używany do podawania leków cytostatycznych, w szczególności strzykawki, zestawy do przetoczeń, pompy infuzyjne, powinien być szczelny, zapewniający niewydostawanie się leku na zewnątrz,

Zasady bezpiecznej pracy c.d.:

d) strzykawki, dreny, zbiorniki oraz inny sprzęt medyczny używany podczas pielęgnacji chorych leczonych lekami cytostatycznymi, w razie gdy nie jest możliwe jego odkażanie, powinien być jednorazowego użytku,

e) pościel oraz bielizna chorych leczonych lekami cytostatycznymi powinna być zmieniana codziennie.

f) odzież ochronna pracowników przygotowujących oraz podających leki cytostatyczne powinna być jednorazowego użytku.

- Do pracy z cytostatykami nie powinny być kierowane:
 - a) kobiety w ciąży oraz w okresie karmienia piersią;
 - b) kobiety w wieku rozrodczym, po przebytych poronieniach, planujące ciążę, po przebytej ciąży pozamaciczej;
 - c) osoby narażone zawodowo na promieniowanie jonizujące;
 - d) osoby odsunięte, z powodu zmian w układzie krwiotwórczym, od pracy w narażeniu na promieniowanie jonizujące;
 - e) osoby z zaburzeniami hematologicznymi, tj. leukopenią, małopłytkowością, chorobami rozrostowymi układu krwiotwórczego;
 - f) osoby z chorobami wątroby i nerek, zaburzającymi funkcję tych narządów.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Promyk Consulto Paweł Pogorzelski

16-075 Zawady Akacyjowa 24

888050176

pawelzawady@wp.pl